

SLOVENSKI UČITELJ.

List za učitelje, odgojitelje in šolske prijatelje.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca in velja 3 gld. za vse leto, 1 gld. 50 kr. za pol leta. Učiteljskim pripravnikom se daja za 2 gld. na leto. Spise, dopise in naročnino sprejema Ivan Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru na Štajerskem. Oznaniła, reklamacije in druge administrativne reči naj se blagovolijo pošiljati „Narodni tiskarnici“ v Mariboru v koroški ulici hiš. št. 229.

Štev. 27. V Mariboru 20. oktobra 1873. I. letnik.

Prijateljska beseda staršem.*)

Že lani sem hotel v šolskem poročilu z Vami jako potrebno besedo spregovoriti v zadevi Vaših in naših otrok, to je v zadevi šolske mladine. Letos se ta moja pristrčna želja vendar izpolnuje. Šolska mladina so, kakor sem rekel — Vaši in naši otroci. Vaši so doma, kedar je rabite pri delu, naši, t. j. učiteljevi, kedar je posljetu v šolo. Skupna dolžnost staršev in učiteljev je torej, da skrbé za otroke, to je, da je izrejejo in podučujejo. Da bodemo pa starši in učitelji to dolžnost lože izpolnivali in da naš trud ne bode zabadav, treba je, da se med seboj lepo porazumemo. Zavoljo tega mi dovolite, da jaz v imenu vseh učiteljev Vam razodenem, kako naj bi se starši in učitelji med seboj pri izreji in podučevanju otrok podpirali.

Iz ljubezni do otrok Vam sledeče priporočujem:

1. Pošiljajte v šolo vse svoje otroke, ki so za šolo godni, in ktere veže postava v šolo hoditi! Da vsi Vaši otroci v šolo hoditi morajo, to terja državna (cesarska) postava. Kdor svojega otroka v šolo ne pošilja, tega utegnejo šolske gosposke kaznovati. To postavo so dali sam presvitli cesar in zastopniki ljudstev v Beči in velja za vse avstrijske dežele. Pa vsaj pameten človek pošilja otroka v šolo brez ozira na postave, ker vé, da je dandanes poduka in odgoje vsakemu tako silno treba. Za šolo pa so po postavi ugodni vsi otroci od 6. do 14. leta. Tisti otroci, ki so v 13. in 14. letu, smejo poleti izostati, ako so do tega časa pridno v šolo hodili in se dobro učili; a po zimi morajo zopet šolo obiskovati. Še le po dovršenem 14. letu sme otrok popolnem iz šole ostati. Ako pa je

*) Iz letnega poročila ljutomerske šole.

med tem časom slabo v šolo hodil, in se v tem dolgem času vsled lenobe in nemarnosti le malo, morebiti še dobro pisati in čitati ni naučil, smejo ga učitelji še dalje v šoli pridržati.

2. Pošiljajte otroke sploh in marljivo v šolo. Brez vzrokov in brez opravičenih izgovorov ne pridržujte otrok doma. Po postavi sme otrok doma ostati samo takrat, če izboli; če izbolé njegovi starši, ki ga za postrežbo potrebujejo; če je tako slabo vreme, da bi otrokom na zdravji škodovalo, in če so taki slabi potje, da se po njih ne more hoditi.

Da bi otroci zavoljo obilega dela pri gospodarstvu doma ostajali, tega bi šolske gosposke in učitelji ne smeli dopuščati. In vendar smo dosedaj dostikrat pri takih zamudah molčali. Nadjamo se, da se v prihodnje to ne bo tolikokrat pripetilo, ker bi sicer šolske gosposke take starše ostro opomniti ali še celó kaznovati morale. Ker pa morate tako ali tako šolnino plačevati, je gotovo pametnejše, da se za plačano šolnino Vaši otroci kaj naučé.

3. Skrbite, da se Vaši otroci doma to učé, kar jim v šoli učitelji naložimo. V šoli si sicer pazljivi otrok mnogo nauči, ali vendar kdor domatega ne ponavlja, kdor doma ne izdeluje nalog, ta je le na pol učence, ta se vse le na pol nauči, in s takim učitelj nikoli ni zadovoljen. Ne čudite se temu kar se Vaši otroci učé, in nikdar jim tega ne odgovarjajte! Učitelji učimo otroke to, kar nam postave velevalo. Po postavah se moramo pa vsi ravnati, toliko otroci, kakor starši in učitelji. Vse, kar se otroci v šoli učé, jim utegne le koristiti, škodovati nikoli ne, ako bodo le pridobljene nauke na svojo pravo korist obračali. Kdo ve, kaj postane iz mladega človeka, iz otroka?! Torej se mora otrok kolikor le mogoče na vse pripravljati.

4. Pazite, da se Vaši nedolžni otroci ne bodo pohujšali in že v mladosti popačili. Pazite namreč, da ne bodo ne od Vas ne od družine nič pohujšljivega slišali in videli. Nesrečen je otrok, ki že v mladosti svojo nedolžnost zgubi. Najslabši ljudje zrastó iz otrok, ki so že od doma popačeni. Na to glejte posebno, da ne dohajajo v slaba tovaršija, da se ne menijo s hudobnimi pajdaši. Na potu od šole domu in od doma v šolo otroci mnogokrat kaj slabega učinijo. Zavoljo tega ne puščajte otrok prerano v šolo. Ako pa kesno domu dohajajo, pozvedite vsikdar o vzroku, n. pr. če je bil otrok v šoli zadržan ali ne.

Posebno pa Vas, dragi starši, na to opomnimo, da ne govorite v pričo svojih otrok kaj o učiteljih, kar bi utegnili o njih slišati od njihovih sovražnikov. Dan danes je svet postal zeló nehvaležen, da ne rečem hudoben, ter obrekuje tiste, ki se za male krajezarje trudijo za blagor nedolžne mladine. Ako jemljete svojim otrokom zaupanje do učiteljev, s tem največ le

njim škodujete, učiteljem pa delo otežite. Kakor učitelji otroke le spoštovanje, ljubezen in pokorščino do staršev učimo, tako pa je tudi Vaša dolžnost, da taisto gledé učiteljev storite.

S tem sem Vam razodel želje učiteljev zastran otrok. Pa tudi Vi starši morate učitelju razodeti svoja mnenja. Zavoljo tega pridite k učiteljem, kedar Vam ni kaj po volji zastran šole, ali kedar želite kaj zvediti o obnašanji in učenji svojih otrok. Marsikteremu otroku se je včasih zgodila krivica, ko učitelj ni poznal njegovih domačih razmer. Zopet z drugim otrokom se je predobro ravnalo le zastran tega, ko učitelj ni poznal vseh okoliščin v družini. Sploh kedar kaj dvomite o šolskih zadevah, potrudite se k učiteljem ali pišite jim listek, da oni Vam stvar razjasne, da ne bote po krivičnem sodili ne otroka ne učitelja. Posebno bi to koristilo, da otrokom listek napišite, kedar ni hodil v šolo in poveste, zakaj ni hodil. Na ta način ne more otrok legati, pa tudi učitelj po tem otroka zarad opravičene zamude kaznoval ne bo.

Še enkrat toraj ponavljam: Otrok si v svoji mladosti srečo ali nesrečo kuje za vse svoje življenje. Pri tem so mu starši in učitelji na pomoči. Pri dobrem otroku vestni starši in učitelji veliko pripomorejo do njegove sreče, brezvestni ga pa pripravijo v nesrečo.

Pa še od narave k hudemu nagnjenega otroka zamore velika skrb in ljubezen staršev in učiteljev na pravo pot napejljati. Toda pri tem važnemu opravilu, pri vzreji in podučevanji otrok morajo starši in učitelji složno, skupno in v lepi edinosti delovati, in drug drugega podpirati. Lo po tem bode trud obeh imel dober vspeh, le po tem bodedo mladino prav izredili in tako podučili, da bode ona enkrat srečna in nam hvaležna za pridobljene nauke.

J. Lapajne.

Prvi zbor slovanskih pedagogov.

26., 27. in 28. avgusta bil je na Dunaju prvi zbor slovanskih učiteljev. Vdeleževalo se ga je okoli 200 slovanskih učiteljev. Ali je bilo tudi kaj slovenskih učiteljev nazočih, nam ni znano. Toliko pa žalibog vemo, da so se bolj odlični slovenski učitelji, tudi ljubljanski — malo za ta zbor brigali. Vrednik našega lista je bil pa o istem času zavoljo šole fakično zadržan in se ni mogel zbora vdeležiti. Svetovno razstavo (o kateri bodedo prihodnjič poročati začeli) si je še le tekoči mesec ogledati mogel.

Iz teh vzrokov ne moremo podajati izvirnega poročila o zboru slovanskih pedagogov, prestave iz nemških listov so pa nam tudi le malo ljube. Zavoljo tega si dovoljujemo, da iz

šolskega lista „Napredaka“ v hrvatskem jeziku (vsaj je skoraj po vsem slovenskemu podoben) podajamo poročilo prve skupščine slovanskih pedagogov. (S čitanjem se človek najlože privadi jezika, sorodnega z materinščino).

Kao što je poznato štovanomu čitateljstvu sborovala je u Beču 26., 27. i 28. Kolovoza prva skupština slavenskih pedagoga. O toj skupštini kolale su svakojake misli, gojile su se svakojake želje; nu u tom su se skoro svi slagali, da je pomisao skupštine slavenskih pedagoga a svrhu sporazumka za zajednički rad slavenskoga ciloga učiteljstva, ako u sebi i plemenita, ipak veoma smjela pomisao i spojena s tolikimi poteškoćami, da ih upravo svladati neće ni moguće biti. Istina je doduše, da su poteškoće za izvedenje ote pomisli ogromne bile, pa da je ona toga radi i malo pouzdanja pobudjivala u svoju izvedivost; nu neka nitko nemisli, da začetnibi sve moguće poteškoće predviđjali nisu, prije nego li su se na rad odlučili. Oni su dobro znali, kakove će sve poteškoće, dapače i predsude imati da svladaju; a znali su i za pogibelji, koje bi u zadnjem trenutku sve njihove trudove osujetiti mogle; pa s toga su u svem svom radu vazda veoma oprezni bili, a nada sve nastojali su skupštinu samu tako organizovati, da njezin uspjeh što više zajamčen bude, i da se što sigurnije budu obiće mogli grebeni, o koje bi se skupština raztepi i sva u sebi plemenita pomisao kompromitovati mogla. Zato se i nije radilo o tom, da se sastavi bog zna kakova mnogobrojna, bučna i demonstrativna skupština, nego da se saberu ma i u malom broju samo sigurni i pouzdani elementi, s kojima bi se osnovati dao solidan temelj, na kojem bi se tada daljnja gradnja nastaviti mogla i koji bi pobudio pouzdanja u životnost i izvedivost zasnovane pomisli. Pa to nastojanje djelujućih odbora ovjenčano je evo potpunim uspjehom: prva skupština slavenskih pedagoga pošla je tako liepo i tako sjajno za rukom, kako se ni sami njezini začetnici nadali nisu. Do 200 učitelja i profesora (a među njimi i tri zemaljska školska nadzornika) sabralo se bijaše sa svih strana slavenskoga svieta, te se u najljepšem skladu, a oduševljenju kakovim samo plemenita i uzvišena idea rodoljubiva srea nedahnuti može, sporazumiše glede načina i sredstava, kojimi se prokrčiti imaju putevi ujedinjenomu radu ciloga slavenskoga učiteljstva na polju školstva i kulturne njegove zadaće. Uz to je i u sve tri svečane sjednice vladao u svem upravo uzoran red, tako da niti jedna rieč nije pala, koja bi budi po koga uvrjedljiva bila; te su i vladin povjerenik i odlični predstavnici bečkih Slavena na svršetku treće sjednice predsjedničtvu srdačno čestitali i zahvalili se, što je skupština tako prekrasno za rukom pošla, i da je držanje skupštinara u svakom pogledu posve uzorno bilo.

Tim uspjehom zadovoljila je dakle ova skupština podpuno

zadaći svojoj, jer njom se je praktički dokazalo, u što premnogi nisu ni vjerovali, da je najme zajednički rad raznih slavenskih plemena sbilja mogućan, a tim da je moguće i ujedinjenje Slavenstva na polju kulturnom i prosvjetnom. Ovo je doista rezultat velikoga donaćaja, koji neće ostati bez blagotvornih posljedica, ako se samo sada svjestno i verno izvodili budu stvoreni zaključci, kao što se to i očekuje od središnjega odbora, kojemu je ta zadaća povjerena. Napokon je uspjeh te skupštine i po tome znamenit, što je solidnim njezinim držanjem osiguran sastanak i budućim takovim skupštinam, a tim i neprekidnost započetoga rada, prama kojemu će sada biti i više pouzdanja, te će se već druga skupština slavenskih pedagoga, koja će nam ako bog da za dvie godine u zlatnom Pragu sborovati, svakako moći u puno veličanstvenijem mjerilu prirediti, nego li je to sada i moguće hilo kod prvoga ovoga pokusa.

Nu u tom je pogledu i sada učinjeno sve, što je samo moguće bilo. Bečki rodoljubivi slavenski gradjani prirediše za vremena prijavivšim se skupštinarom besplatne stanove; „Slavenska besjeda“ ustupi jednu svoju sobu za sastanke i pisarnu odborom; sva slavenska društva u Beču, njih dvadeset, odaslase po 1 odaslanika na prvu svečanu sjednicu, a. g. Ptačovski pozdravi u njihovo ime skupštinu; na večer prvoga dana (26.) priredjena je bila skupštini na slavu u sjajnoj dvorani kod „Zelenih vrata“ u Lerchenfeldskoj ulice krasna glasbena zabava, kojom je upravljao glasoviti slavenski glasbenik Fürchtgott-Tovačovski; a napokon drugi dan pribavljen je skupštinarom uz obaljenu ulazninu za dvie trećine pristup na koncert u tako zvanih „Blumensaele“ e. kr. vrtlarskoga društva, gdje se sada najelegantnije bečko občinstvo svake večeri sastaje. A nada sve iztaknut mi je još i izvanrednu pripravnost i ljubeznost, kojom je carska akademija znanosti, jedan od najviših znanstvenih zavoda ne samo naše carevine nego može se reći i celoga naobraženoga svijeta, jednu od svojih sjajnih dvorana besplatno ustupila, da u njoj sborovati može skupština slavenskih pedagoga. Ovim je činom visoka carska akademija sjajno dokazala, da ona ne samo težnje slavenskoga učiteljstva nezameće, nego da ona pučku školu u obće smatra pravom karikom u dugoj povorci obrazovanih faktora, kojim ona na čelu stoji.

Tako je dakle u svakom pogledu učinjeno sve, što se učiniti dalo, a u svakom je pogledu postignut takodjer i rezultat, kojim svaki iskreni rodoljub, svaki prijatelj slavenske uzajamnosti za sada podpuno zadovoljan biti može. Mirno i radostnom sviešću možemo reći, da je ovom skupštinom slavensko učiteljstvo dostojno nastupilo rād najuzvišenije svoje zadaće, rād kojim mu je krčiti puteve kulturnomu ujedinjenju celoga Slavenstva; a da li će ono u tom ogromnom radu i uspjeti, to neće odvisiti samo od njega, nego takodjer od simpatija te moralne i materijalne

podpore, koja će tomu njegovu radu u dio pasti od svih naroda slavenskih. Dao bog da se u tom obziru izpune mnogobrojni srdačni pozdravi, koji se osobito iz Hrvatske i Slavonije skupštini za njezina sborovanja odazvaše!

Ovoliko smatramo za svetu dužnost, da za sada priobćimo štovanomu čitateljstvu o uspjehu sborovanja prve skupštine slavenskih pedagoga. Potanje izvješće o samom sborovanju, t. j. o razpravah skupštinskih, kao i o stvorenih zaključkih priobćit će na skoro u ovom listu jedan član skupštine, a napokon će i središnji odbor, čim prije bude moguće, u posebnoj knjizi izdati podpuno izvješće svega skupštinskoga rada, da tako svakomu što izvjestnijimi i što jasnijimi budu sve težnje i namjere slavenskoga učiteljstva. (Dalje prih.)

Zemljepisje v ljudskej šoli.

Govoril gosp. Jamšek, c. k. okr. šol. nadzornik, 6 avgusta na Bizelskem.

Avstrijanec ima očevino in jo ljubi,
in ima tudi vzrok jo ljubiti.

Schiller.

III.

V prvem svojem zemljepisnem govoru na Vidmu hotel sem imenitnost in potrebo zemljepisnega poduka v ljudskej šoli dokazati; in ker nam postava od 14. majnika 1869 l. ta novi predmet naravnost nalaga, sem skušal v svojem drugem govoru v Podsredi častitim članovom pokazati pot, po kateri bi se ta veda prisvojiti dala, opiraje se na izrek: „Cesar sam nemam, tega tudi drugemu dati ne morem.“

S pomočjo ene navpičnice, ene vodoravnice in dveh poprečnic, ktere smo potegnili črez sredino zemljevida, zemljo štajersko predstavljajočega, dobili smo 4 glavne in 4 vmesne strani sveta. Vsako polovico zemljevida — vzhodno in zahodno — smo potem razmerili z navpičnicami v 5 enakih špranj (skladov); iz teh 10 predalov smo napravili po vodoravnica h same štirijačkeke (kvadrate) in tako se nam je naša dežela pokazala pod štirijaško mrežo. — Sé svetlobelimi zastavicami zaznamovali smo v duhu vodé, — z rudečimi ceste in se sivimi pa vrhove hribov in planin. — Dalje smo dajali mestom, trgov, vasem, cerkvam, šolam in gradovom svoja lastna znamenja, iz črnega papirja izrezana. Tudi sem Vam priporočal lastnoročno risanje našega vojvodstva na poštirijačeni list. itd.

Našo ožjo domovino tedaj poznamo, ali to za sedanjega ljudskega učitelja še zadosti ni, on mora meje svoje ožje domovine na vse — glavne in vmesne strani prekoračiti in opazovati vsaj v duhu tudi ostale kronovine našega prelepega in bogatega ce-

sarstva v porečji (Flussgebiet) donavskem, katero cesarstvo deli reka Litava (Leytha) v dva dela: a) v dežele ogerske krone, b) v kraljestva in dežele takraj Litave. Novo imé našega cesarstva je: Avstro-ogerska država. Vladar je Njih veličanstvo cesar Frane Jožef I. iz hiše habsburško-lotarinske, kateri vlada ustavno s pomočjo treh odgovornih ministerstev: eno je v Beču za kraljestva in dežele takraj Litave, drugo v Buda-Pešti za dežele ogerske krone in tretje na Dunaji za obe državne polovini in t. j. skupno ali državno ministerstvo (das gemeinsame oder Reichsministerium). Ta dualismus se je l. 1867 uvel.

Postave za kraljestva in dežele takraj Litave daje državni zbor, kateri obstoji iz poslaniške in iz gosposke zbornice (aus dem Hause der Abgeordneten und aus dem Herrnhause). Načrt kake nove postave za omenjene dežele predloži ministerstvo zbornici poslancev in če je ta osnovano postavo po generalnej in specialnej debati opilila in sprejela, pride potem v roke gosposke zbornici, v kateri sedi 12 polnoletih princev cesarske hiše, 53 najodličnejših plemenitašev avstrijskih, 9 nadvladik in 7 knezo-vladik in še 94 drugih odličnih mož, ktere je cesar za čas življenja v to zbornico pozval. In še le potem, če je tudi gosposka zbornica omenjeno postavo sprejela, jo predloži ministerstvo vladarju, da jo potrdi ali sanktionira.

Takisti pot delajo tudi od ministerstva osnovane postave za dežele ogerske v Buda-Pešti.

Potrjene ali sankecionirane postave se imajo potem v določenem času razglasiti v vseh deželnih jezicih.

Iz sredine državnih zborov na Dunaji in v Buda-Pešti se še odberó posebni poslanci (reče se jim delegati), kateri pridejo skupaj za nekaj tednov, eno leto na Dunaji, drugo leto pa v Buda-Pešti. Vsaka državna polovica voli po svojih državnih zastopnikih po 60 članov v delegacijo; iz avstrijskega državnega zbora se jih odbere 40 iz poslaniške in 20 iz gosposke zbornice. Štajerski državni poslanci volijo iz svoje sredine dva delegata v delegacijo. To se ponavlja vsako leto.

Delegacija ima nalogo sklepati o rečeh, ktere zadevajo obe državni polovici in te so: 1. unauje zadeve; 2. vojaštvo (toda brez dovoljenja novincev); 3. finance za skupne stroške. — Vse to spada v področje skupnega ministerstva.

Od skupnih stroškov plačujejo takraj-litavske dežele 70% in unkraj-litavske 30%.

Kdor se hoče o deželnem in državnem zastopu in sploh o našem ustavu (Verfassung) temeljito podučiti, kar je prav za prav vsakega državljana dolžnost, zakaaj nevednost postav nikogar ne izgovarja, ta naj premišljeno čita državni zakonik (das Reichsgesetzblatt), kterege vsaki župan od vlade v deželnih jezicih dobiva. Priporočati pa moram tudi vsakemu učitelju ne samo strokovnjaških listov, ampak tudi kakega priljubljenega —

seveda naprednjaškega političnega lista, katerih denes ne manjka. „Slovenskega gospodarja“, „Novic“, „Glasa“, „Grazer Volksblatt-a“, „Vaterlanda“ i. t. d., bi Vam že ne mogel priporočati, ker ti listi so klerikalni in novim šolskim postavam, tedaj tudi ljudskim učiteljem nasprotni. Naročujmo si toraj kakor omikovalci in učitelji ljudstva časnike, kateri so učiteljstvu prijazni, ter se iz prepričanja boré za omiko in svobodo, zakaj omikano in svobodno ljudstvo bo tudi vedelo in znalo svojo domovino in njene svetinje varovati. Toda zadostilni politični list ne velja malo, in pičila plača ljudskega učitelja ne pripušča takih stroškov; ali kar ni enemu mogoče, to dosežejo združene moči: po dva, po trije sosedni učitelji naj en iztis beró, danes A, jutri B, pojuternjem C; drugo leto danes B, jutri C, pojuternjem A; tretje leto danes C, jutri A, pojuternjem B. Zadnji čitatelj naj liste obdrži. — Tovarši, storite tako!

Zdaj se pa prestavimo k posameznim kronovinam cesarstva. Tukaj Ti bo dobro služil kak jasni zemljepisni atlas, v katerem je vsaka avstro-ogerska kronovina na posebnem listu narisana, in pa kaka priporočena zemljepisna knjiga, n. pr.: „Die österreichisch-ungarische Monarchie“ od Kozenna, 30 kr. — Zakaj pa priporočam v ta namen nemško knjigo, ko pa vendar imamo slovensko pod imenom: „Kratek popis cesarstva avstrijskega sploh in njegovih dežel posebej.“ Sostavil Ludovik vitez Heuffler, poslovenil M. Cigale. ? — Zato ker je ta knjiga, izdana na Dunaji l. 1861, v večih ozirih pomanjkljiva. Želeti bi bilo, da bi se po potrebi predružačila, če bi potem tudi več nego 85 kr. veljala. Vsakako pa jo učitelju slovenske mladeži priporočam, da jo primerja z Kozennovo, in da si lepe slovenske zemljepisne, izraze v njej se nahajajoče, prisvoji. *)

Pri premišljevanji poedinih kronovin drži se tistega pota, katerega sem v svojem zadnjem govoru pokazal, in poslužuj se tistih znamenj, katere sem tam omenil.

- a. V državnem zboru na Dunaji zastopane kraljestva in deželi so:
1. Nadvojvodstvo avstrijsko pod Anižo (Nižje-Avstrijsko.) Deželni zastop zboruje na Dunaji in šteje 68 dež. poslancev. V državni zbor pošlje ta kronovina 37 posl. Beč je obenem glavno in prestolno mesto cesarstva.
 2. Nadvojvodstvo avstrijsko nad Anižo (Gornje-Avstrijsko). Dež. zast. zboruje v Linc-u in šteje 50 dež. poslancev. V državni zbor pošlje ta kronovina 17 posl.
 3. Vojvodstvo solnograško Dež. zast. zboruje v Solnem gradu in šteje 26 dež. posl. V državni zbor pošlje ta kronovina 5 posl.
 4. Vojvodstvo štajersko. Dež. zast. zboruje v Gradeci in šteje 63 dež. posl. V državni zbor pošlje ta kronovina 23 posl.

*) Mej tem časom je prišla debela, slovenska zemljepisna knjiga na svitlo, kojo je spisal Jesenko, professor v Trstu. Pis.

5. Vojvodstvo koroško. Dež. zast. zboruje v Celovci in šteje 37 dež. posl. V državni zbor pošlje ta kronovina 9 posl.
 6. i. 7. Poknježena grofija tirolska in predarelska. Dež. zastopa zborujeta v Innsbruck-u in Feldkirch-u; prvi šteje 68 drugi pa 20 dež. poslancev. V državni zbor pošilja Tirolska 18, Pedarelska pa 3 posl.
 8. Vojvodstvo kranjsko. Dež. zast. zboruje v Ljubljani in šteje 37 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 10 posl.
 9. Poknježeni grofiji goriška in gradiška. Dež. zast. zboruje v Gorici in šteje 22 dež. posl. V državni zbor pošlje ta kronovina 4 posl.
 10. Mejna grofija istrska. Dež. zast. zboruje v Poreču in šteje 30 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 4 posl.
 11. Mesto Trst z okolico. Mestni zastop zastopa tudi okolico in ima veljavo deželnega zastopa. Trst z okolico pošilja v državni zbor 4 poslance.
 12. Kraljestvo dalmatinsko. Dež. zast. zboruje v Zadar-u in šteje 43 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 9 posl.
 13. Kraljestvo česko. Dež. zast. zboruje v Pragi in šteje 241 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 92 posl.
 14. Mejna grofija moravska. Dež. zast. zboruje v Brnu in šteje 100 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 36 posl.
 15. Vojvodstvo gornje- in dolnje-sleško. Dež. zast. zboruje v Opavi in šteje 31 dež. posl. V državni zbor pošlje ta kronovina 10 posl.
 16. Kraljestvo Galicija in Vladimirija z velikim vojvodstvom Krakovskim. Dež. zast. zboruje v Lvov-u in šteje 151 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 63 posl.
 17. Vojvodstvo Bukovina. Dež. zast. zboruje v Černovicah in šteje 30 dež. posl. V državni zbor pošilja ta kronovina 9 posl.
V Cislajtaniji bo tedaj skoraj zborovalo 17 deželnih zborov, na ktere se bo posebno učiteljstvo oziralo, zakaj v njihovih rokah je po večjem osoda ljudskih učiteljev.
- b. Dežele ogerske krona, unkraj litavske.
1. Kraljestvo ogersko. Dež. zast. zboruje v Buda-Pešti.
 2. Velika knježevina erdelska. Deželni zastopniki zborujejo od l. 1868 z ogerskim deželnim zastopom. Ti kronovini pošiljate v državni zbor v Budim-Pesto 406 poslancev iz županij (Komitatev), okrajev in svobodnih mest.
 3. Kraljestvo hrvaško in slavonsko. Dež. zbor zboruje v Zagrebu in šteje razun nadvladik, vladik, velikih županov (Obergespänen) in prvakov (Magnaten) še 66 na 3 leta izvoljenih dež. poslancev. Ta kronovina pošlje v državni zbor v Buda-Pešto 29 posl.

4. Vojaška krajina, koja razpada a) v hrvaško-slavonsko, b) v banaško-srbsko. Tu je bil do sedaj vojak vsaki možak od svojega 20. leta do časa onemoglosti, zato je bila kronovina pod oblastjo državnega vojnega ministerstva. Ali na povelje cesarja se je razvojničenje že pričelo, da postane tudi vojaška krajina civilna. Proti bolehnemu Turku vojaške straže več treba ni.

Ogerski državni zbor obstoji iz dveh zbornic (iz spodnje in gornje).

(Dalje drug pot).

Dopisi. *)

Iz Šmarja pri Celju. 11. sept. smo letošnje šolsko leto z veliko svečanostjo sklenili. Že na predvečer se je po naši dolinici slišalo strelanje, ki je odmevalo od hriba do hriba, naznanjajoč približajoči se praznik. Doneči glas možnarjev je vzbudil v sreih šolske mladine in njihovih prijateljev navdušenje, in marsikteri je v zdihnil: Bog nam daj jutri lep dan⁴. Ker Bog nedolžno veselje svojih otročičev ljubi, poslal nam je tedaj jako ugodno vreme.

Ob pol osmih je bila sv. maša in „Te Deum“ in potem nas je spremljala godba v šolo. V vseh treh razredih smo izpraševanje končali še pred poldan. Poslušalec se je veliko zbralo, kar nas zagotavlja, da se ljudstvo za šole intezirira.

Komaj je ena minula, ko se je na trgu začelo procesija zbirati: spredej godeci, potem šolska mladina in zadej velika množica šolskih prijateljev iz vseh stanov. Čez deset rudečomodro-belih bander je vihralo v dolgi procesiji, pomikajoči se proti travniku, z nastavljenimi drevesci okinčanemu. Ko so se otroci postavili v vrste in se ljudstvo zbralo, povzame gosp. N. besedo in pozdravlja občinstvo; opominja učence naj se v prihodnje še bolj marljivo učijo, ter se zahvaluje starišem, učnikom in dobrotnikom šolske mladine za trud in vse dobrote. Živijoklicev ni bilo ne konec ne kraja; godba nas je vedno bolj navduševala in strelba je naznanjala našo radost daleč na široko. Občinstvo so kratkočasili otroci z govori, deklamacijo, petjem, telovadbo in igrami. Veselje je bilo videti kako brezskrbno so skakljali ljubi otročiči, kako jim je dišalo jesti in piti in kako hvaležnosti navdušeni so se vernuli zopet domov.

Za šolsko svečanost se je nabralo 112 fl. 30 kr., kolačev, potie, mesa in drugih jedil pa na kupe; kar je kdo dal, dal je iz veselega srca in nij premišljeval, koliko bi daroval, še kmeti, rokodelci in drugi so, ne da bi jih kdo prosil, podpirali nas z

*) Več dopisov smo za danes odložiti morali.

denarji; hvala jim! — Med učence in une, ki so se šolske svečanosti vdeležili, razdelili so se nalašč za to tiskani spominki.

Po stari dobi zdihajoči X nam je prerokoval, da bomo imeli škandale, ako naredimo šolsko svečanost. Zakaj nam je tako nasprotoval in polena pod noge metal, namesta da bi se z nami združil in nas podpiral, kar bi v prvi vrsti za njega najbolj primerno bilo, ne moremo vganiti. Škandala nij bilo. Pokazalo se je le nasprotno, namreč da ima ljudstvo že precej duha za dobre narodne šole, in da je bila le njegova opozicija — škandal za njega.

V nobeni šoli celega našega okraja nij bilo izpraševanje tako žalostno za učitelja, kakor pri sv. Leni. Ko bi ga ne bili obiskali jegovi tovariši, izpraševal bi sam za se. Kaj le dela tamošnji krajni šolski svet?

Še nekaj. V našem okraju ste dovoljeni zopet dve enorazredni šoli; namreč v lemerškem trgu, kjer je pred nekoliko leti že šola obstala in na Pristovi. Lemberžani so za šolo močno navdušeni, v Pristovi pa, kakor se sliši, nasprotujejo nekteri rekši, da jih šola preveč stane.

Konečno še moram naznaniti, da smo učitelji šmarskega okraja okrajni učiteljski zbor že 10. julija imeli. (Pa zakaj niste nič poročali o njem? Vr.)

Razne novice in drobtine.

(Ivan Aleksander Rožek), profesor 2. državne gimnazije v Gradcu in okrajni šolski nadzornik, je imenovan deželni nadzornik za narodne šole na Štajerskem.

(Na Koroskem) bode postalo kmalu veliko pomanjkanje učiteljev. Piše se, da je v posednjem času okoli 70 učiteljev v druge dežele kompetiralo. Zakaj? si lahko mislimo.

(Znanega dunajskega ravnatelja Bobies-a) je deželni šolski svet dolnje-avstrijski zopet priporočil, in sicer v prvi vrsti za okrajnega šolskega nadzornika. Čudne reči!

Razpisi učiteljskih služb po Slovenskem.

Na Štajerskem. Služba podučitelja (oziroma učiteljice) v Rajhenburgu (3razr. šola) s 360 gld. in stanovanjem do 28. oktobra pri kr. š. svetu v Rajhenburgu. Učiteljska služba pri sv. Benediktu (3razr. šola, okr. sv. Lenart) s 460 gld. pri kraj. š. sv. do 4. nov. Učiteljska služba pri sv. Trojici (3 razr. šola, okr. sv. Lenart) s 500 gld. pri kr. š. sv. do 28. okt. Nadučiteljska služba v Makolah (3razr. šola, okr. Slovenska Bistrica) s 450 gld. in stan. pri kr. š. sv. do 31. oktobra. Učiteljska služba pri sv. Jerneju (okraj Konjice) s 460 gld. in stanov. pri kraj. š. svetu do 28. okt. Podučiteljska služba pri Novi cerkvi (okraj Celje) s 360 gld. in stanov. pri okr. š. sv. do 25. okt. Služba podučiteljice s 400 gld. ali podučitelja s 420 gld. na dekliški šoli v Ljutomeru.

Na Koroškem: Učiteljska služba v Gutensteinu (okraj Velikovec) s 400 gld. letne plače do 20. okt.

Na Kranjskem: Učiteljska služba v Črnem vrhu, nadučiteljska in podučiteljska (ali učiteljice) služba v Planini, podučiteljska služba v Žireh, služba podučitelja ali podučiteljice v Ložu pri Starem trgu (vse v okraju Logaškem).

Premembe v učiteljskem stanu po Slovenskem.

Na Kranjskem: Gospod Jakob Smolej, c. k. šolski svetovalec, se odpove službi c. k. šolskega nadzornika za Ljubljano, sl. ministerstvo v to privoli. V Strugo pride g. Matija Petrič iz Planine; na Verhniko za podučitelja g. Janez Geiger iz Preske; v Dobropolje g. Jakob Gostiša; v Krašnje za učitelja g. Janez Kutnar in za podučitelja v Moravče g. Anton Konec, vsi trije začasno. Gg. France Cerar v Blagovici, France Golmajer v Dobu in Peter Fleischmann pri Beli cerkvi pri Novem mestu se za trdno vmesijo. Podučitelji ljubljanski, gg: France Kokalj, Leopold Armič, Matej Močnik in Andrej Žumer so imenovani učitelji, in gg. France Bahovec in Anton Bazinger pa podučitelja v Ljubljani. Na moško učiteljsko izobraževališče v Ljubljani je postavljen za namestovalnega glavnega učitelja g. Jože Podgoršek, gimnazijski suplent. Na ženski va'nici v Ljubljani je dobila službo namestovalne učiteljice gospodična Ljudmila Klemenčič, potrjena pripravnica. Učiteljski kandidat, g. Lah Andrej pride za podučiteljico v Ribnico, in kandidat, g. Žerovnik Ivan za podučitelja v Škofjoloko.

Listnica: Častitim gg. naročnikom in čitateljem „Slovenskega učitelja“: Že v 19. št. našega lista smo povedali, s kakošnimi težavami se imamo boriti pri izdavanju „Učitelja“. Število naročnikov je sicer že takošno, da je mogoče izhajati brez materijelne škode; toda č. naročniki z naročnino jako pozno dohajajo, in treba bode, je še posebej opominjati na to. Nepreliko pa imajo tudi č. naročniki sami z našim listom. Da list ne izide vsikdar ob določnem času, tega je sem ter tje kriva tiskarna, ki je jako z delom obložena. Te neprelike je pa tudi vzrok ta okoliščina, da stanuje pravi vrednik v Ljutomeru, ki je 10 ur oddaljen od Maribora, kjer se list tiska. Treba je toraj rökopise tako daleč in po večkrat pošiljati že samo za eno številko. In predno zopet popravek priroma iz Maribora v Ljutomer in zopet nazaj, minejo 3—4 dnevi — toraj se list nehoté zakasni. Od tod tudi izvirajo mnogetere tiskarne pomote, ker se zgodi, da vrednik včasih še one korekture preskrbeti ne more. V sled teh neugodnih razmer bi mi najrajše naš list opustili, ako bi v Mariboru, Ljubljani ali drugod kdo bil, ki bi začel tak slovensk šolski list izdavati, ki bi v resnici hasnil slovenskim šolam in učiteljem in ki bi te v resnici zastopal. Do sedaj izhaja sicer v Ljubljani „Uč. Tovariš“. Pa kaj, ko zagovarja rajše duhovne nego učitelje — in rajše cerkev nego šole, in ko slovenski učitelji vsled tega zanj tako malo morajo, kakor za nemškutarsko „Schulzeitung“ ali za nemške, slovenskim učiteljem neprijazne liste, izhajajoče v Celovcu in Gradeu! Iz teh vzrokov bode naš list še dalje izhajal in mi se bodemo trudili, vse pomanjkljivosti „Uč.“ v kratkem odstraniti. Tedaj brez zamere! Vse se bode vredilo, zlasti zdaj, ko se je vrednik vrnil iz Ljubljane in iz daljšega potovanja na Dunaj in druga mesta, kar je tudi vzrok, da se je ta številka za nekaj dni zakasnila.

Založnik J. Lapajne.

Za vredništvo odgovoren F. Breier. — Tisk „Narodne tiskarne“ v Mariboru.